

Levend Verlies voor ouders van kinderen met een LVB

Corine van Vliet - KJ Psychiater
Sytske Altena - Klinisch Psycholoog i.o.

De Banjaard ambulant Den Haag

- Gezinnen
- Leeftijd 0-19 jaar
- LVB IQ
- Psychiatrische stoornis

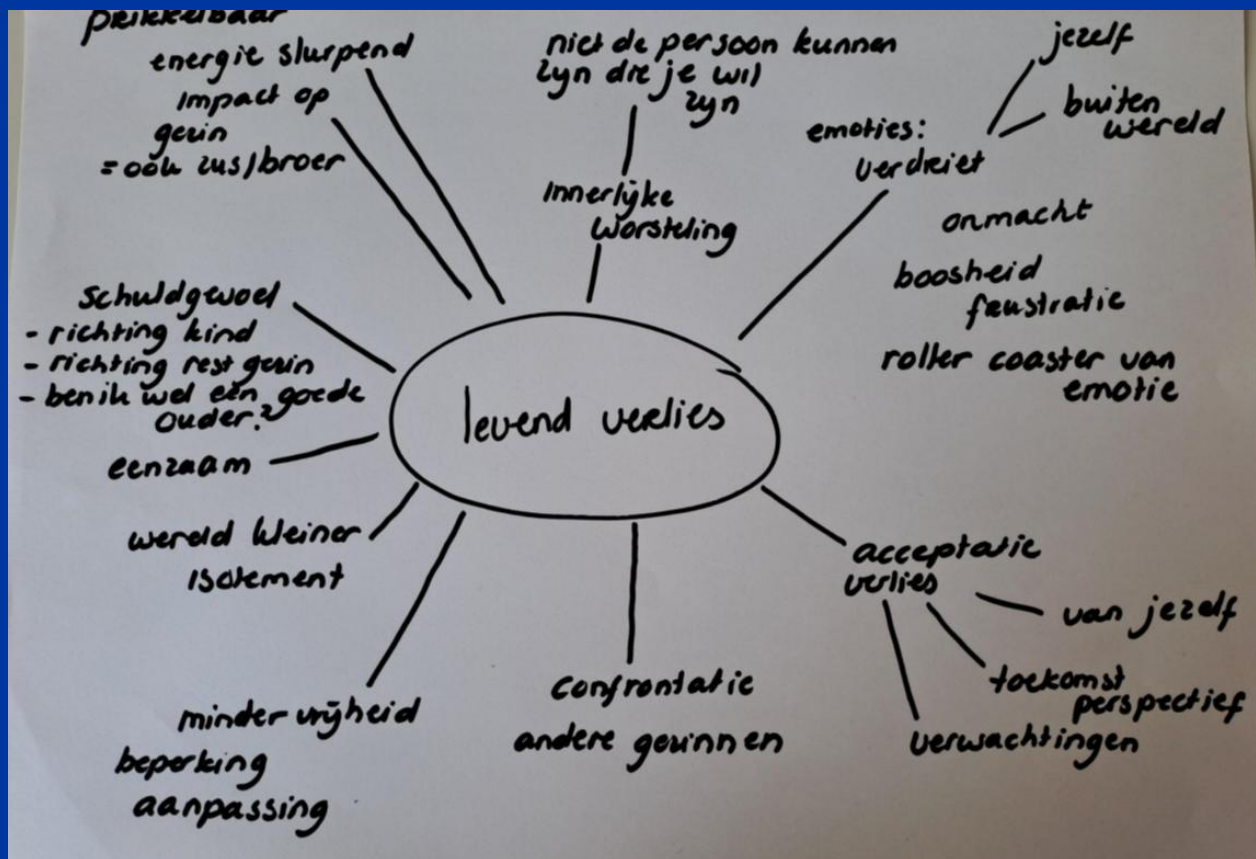
Aanleiding Levend verlies

- In ouderbehandeling: veel cliënten met overbelasting/burn-out, stemmingsklachten, maar SGGZ?
- In ouderbegeleiding: weerstand t.a.v. de visie en het behandelbeleid, vastlopen in behandeling
- Wat is er aan de hand?

Levend verlies: ‘een normale reactie op een abnormale situatie’

(Manu Kierse)

Wat ouders zeggen:

Wat is Levend verlies?

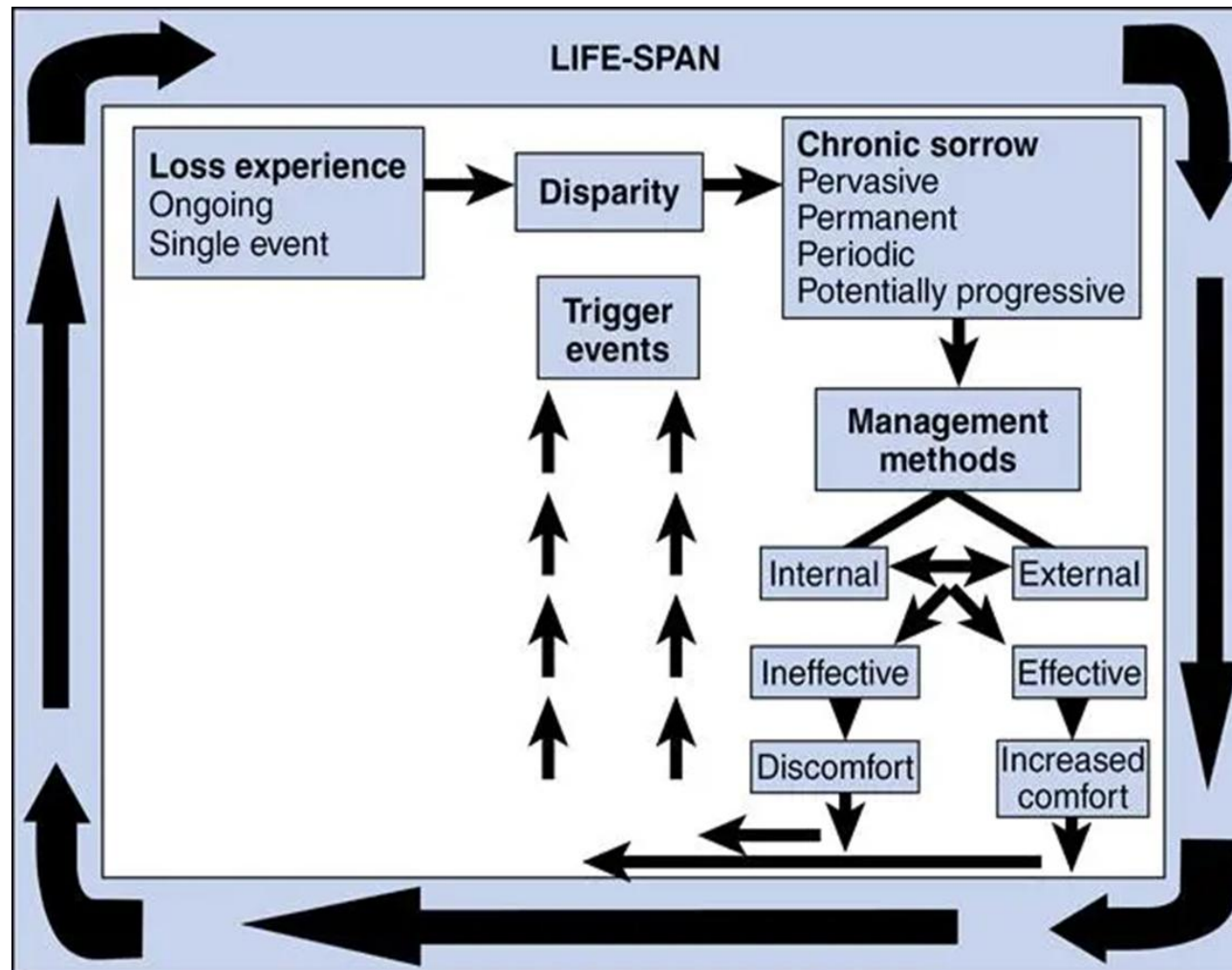
- Een bijzondere vorm van rouw (Olshansky, 1962)
- Overeenkomsten en verschillen rouw en LV
 - Aard van het verlies
 - Rouwtaken
 - Verloop
 - Sociaal (h)erkenning
 - Cognitief, emotioneel, lichamelijke symptomen

Nb! Anders dan persisterende complexe rouwstoornis

Wat is Levend verlies?

- Levend verlies kan zich afspelen op allerlei gebieden
 - Ontwikkelingsstoornis
 - Psychische klachten
 - chronische lichamelijke ziektes
 - Ongewenste kinderloosheid
- Levend verlies speelt niet alleen bij de persoon zelf
- Iedereen beleeft levend verlies op zijn eigen manier

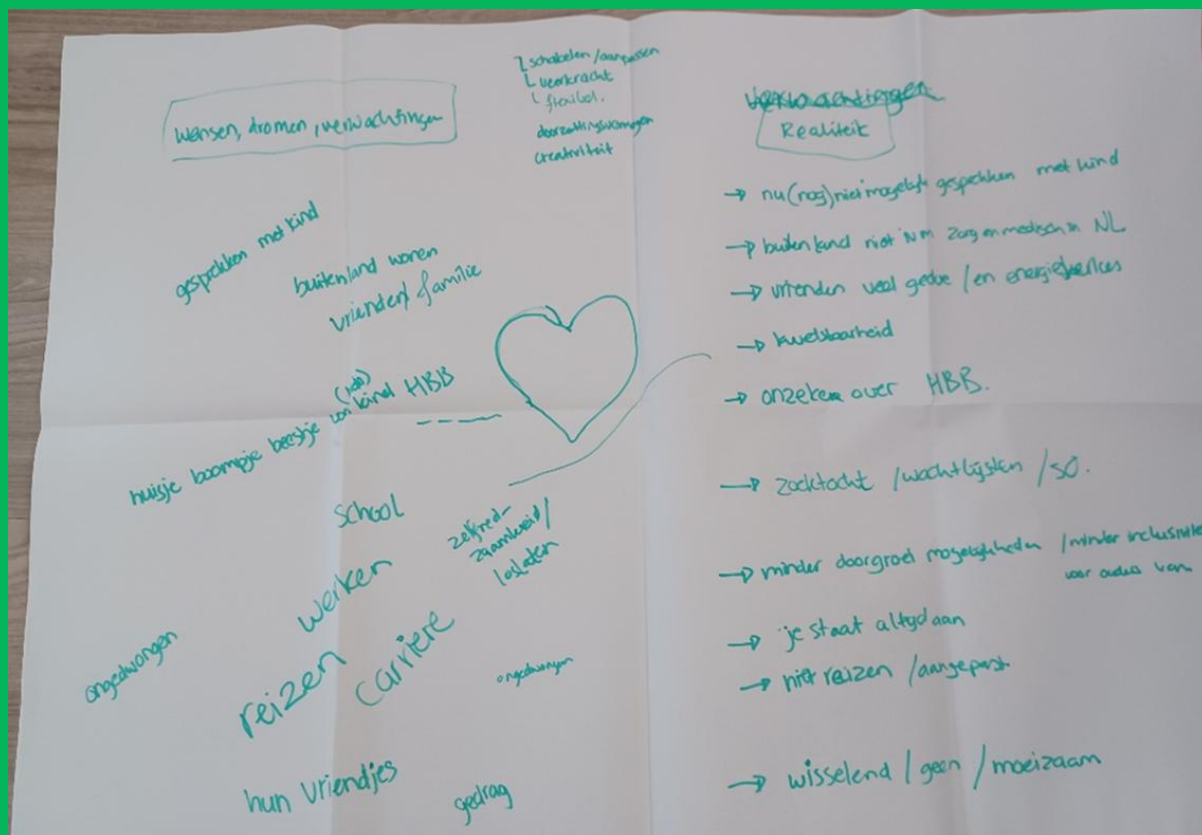
Theoretisch model van Chronic sorrow (Eakes et al., 1998)

Levend verlies bij ouders van een kind met LVB

Kenmerken:

- Er is een verlies
- Aanhoudend, geen voorspelbaar einde
- Gevoelens zoals verdriet door triggers
- Cyclisch, terugkerend, verergeren
- Verlies van hoop of idealen

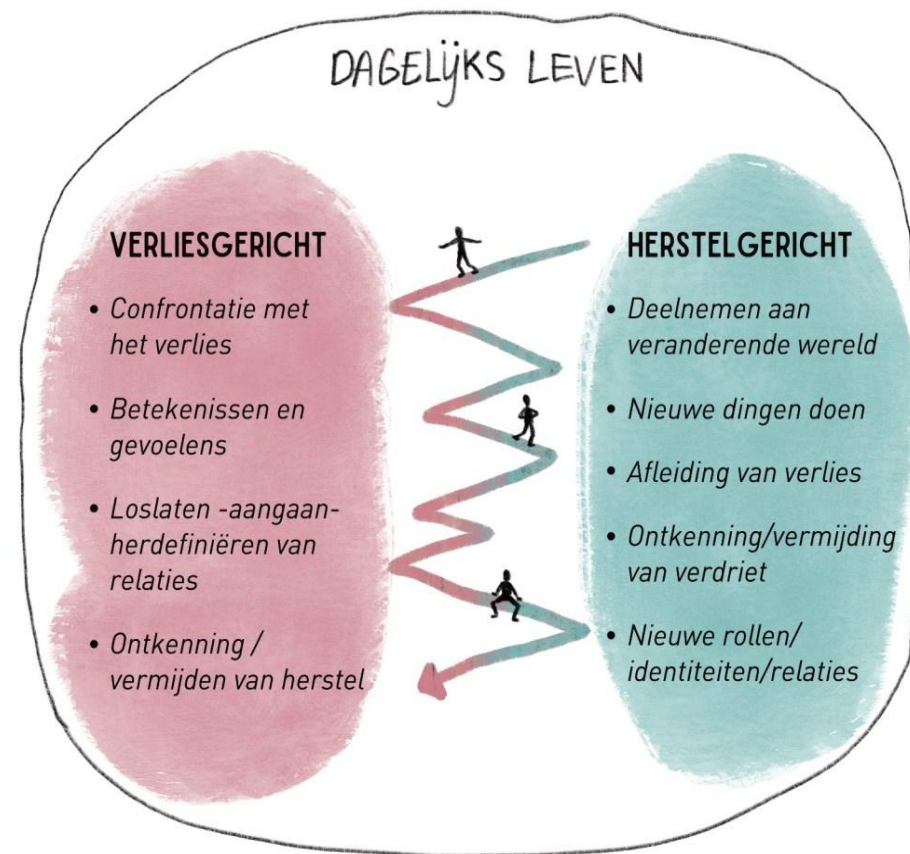

Wat ouders zeggen:

Levend verlies bij ouders met een kind met een LVB

- Er zijn veel 'triggers' voor levend verliesgevoelens:
 - Extern
 - Intern
- Terugkerende gevoelens van verdriet en verlies zijn normaal en is geen teken van falen

Hoe werkt rouw: Duale Procesmodel

Duale Procesmodel van Omgaan met Verlies
(Stroebe en Schut, 1998)

Hoe werkt rouw: Duale Procesmodel

- Mensen kunnen verschillend reageren op rouw, dus op 'verschillende eilanden' zitten
- Heen en weer bewegen ('eilandhoppert') zorgt dat je 'er door heen werkt'
- Balans is belangrijk:
- Vastzitten op een eiland = stagnatie van rouw (overbelasting, depressie)

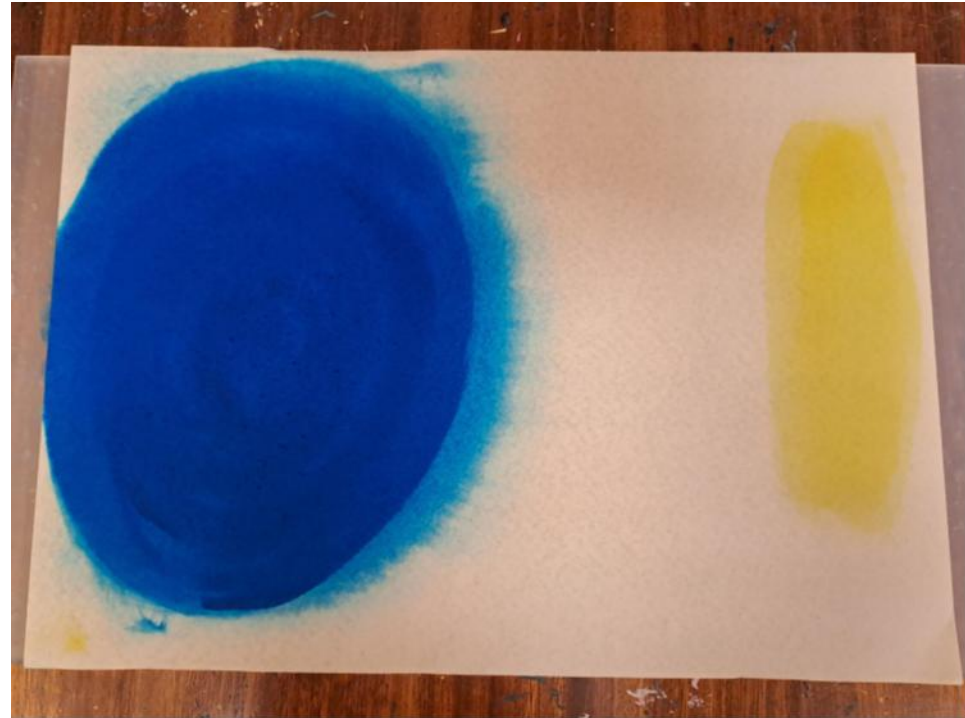
Oefening:

Wat voel je waar?

Hoe doe je in verlies? Wat doe je in herstel?

In welke kant wil je juist wel/niet zitten?

Wat zeggen ouders:

Omgaan met Levend verlies

Onderdrukken van LV versterkt het verlies (Whittingham et al., 2012)

Nog geen evidence based behandelinterventie

Wat helpt wel:

- Bekendheid met het proces van levend verlies (psycho-educatie) (Brown 2016; Hobdell, 2004)
- Cognitieve coping methodes; ACT, mindfulness (Eakes et al., 1998)
- Steunnetwerk inzetten (Eakes et al., 1998; Gordon, 2009)

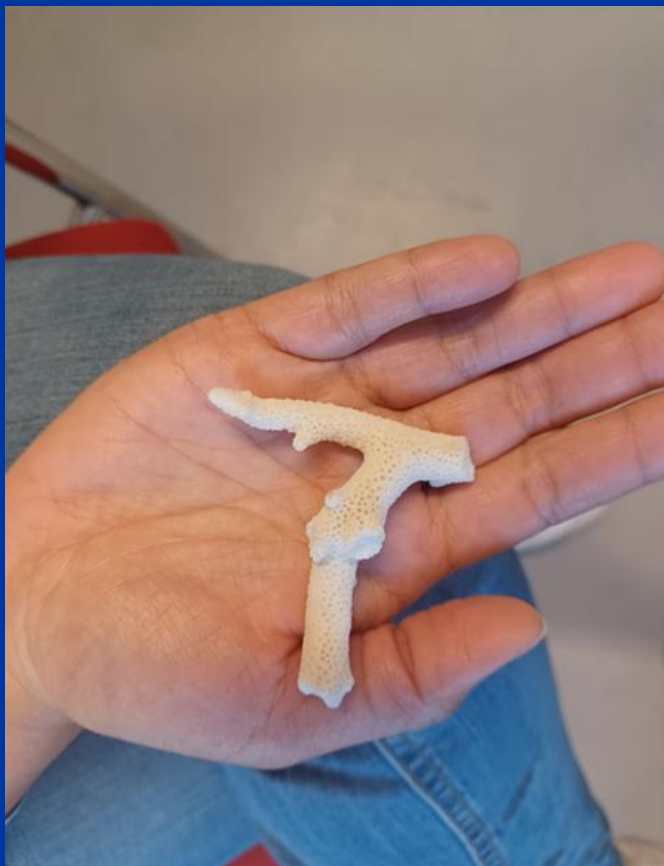
De Levend verlies groepsinterventie van de Banjaard

Het levend verlies heeft meer een plek gekregen. Het mag er zijn, voelt lichter en minder donker.

De herkenning en erkenning bij elkaar is heel fijn. Ik voel me niet meer zo alleen.

Ervaringsgerichte oefening

Ervaringsgerichte oefening

Wetenschappelijk onderzoek

- Onderzoek naar haalbaarheid en aanvaardbaarheid
- Voorlopig beeld vormen van de effectiviteit van de interventie

Overige informatie

Boek:

Manu Kierse, [Helpen bij verlies en verdriet](#)

Websites:

<https://levend-verlies.nl>

<https://levendverlies.com>

Podcast:

<https://levend-verlies.nl>